АЖРИМ

(даъводан воз кечишни қабул қилиш ва даъво аризасини кўрмасдан қолдириш тўғрисида)

Гулистон шахри

2024 йил 24 январь

Гулистон туманлараро иқтисодий суди, судья Б.Махмудов раислигида, судья ёрдамчиси Р.Сайдуллоев суд мажлиси котиблигида, кенгаш вакили А.Абдужалилов (2024 йил 3 январдаги 01/05-сонли ишончнома асосида) иштирокида, Сирдарё вилояти фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг даъвогар "Nurli Bo'ston Fayzi" фермер ҳўжалиги манфаатида жавобгар "Guliston Sayqal Textil" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан 81 535 306 сўм асосий қарз ва 13 697 931,40 сўм пеня ундириш тўғрисида даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни ўз биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Сирдарё вилояти фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши (кейинги ўринларда — кенгаш) "Nurli Bo'ston Fayzi" фермер хўжалиги (кейинги ўринларда — даъвогар ва/ёки фермер хўжалиги) манфаатида Гулистон туманлараро иктисодий судига Guliston Sayqal Textil" масъулияти чекланган жамияти (кейинги ўринларда — жавобгар)га нисбатан даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгардан 81 535 306 сўм асосий қарз ва 13 697 931,40 сўм пеняни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган кенгаш вакили даъво ариза бўйича фермер хўжалиги аъзолик бадали тўламаганлиги, аъзолик бадали тўламаган фермер хўжалиги кенгаш аъзоси хисобланмаслиги боис, ишончномага асосан даъво аризасидан воз кечиш ваколати борлигини маълум килиб, даъводан воз кечиш хакида судга ариза билан мурожаат килиб, даъво аризани кўрмасдан колдиришни сўради.

Иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган даъвогар ва жавобгар суд мажлисига келмади, шунингдек вакил(лар)и иштирокини таъминламади.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси (кейинги ўринларда — ИПК) 170-моддаси учинчи қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Шу боис суд низо бўйича суд мухокамасини даъвогар ва жавобгар вакилининг иштирокисиз кўришни лозим топди.

Суд, ишда иштирок этувчи кенгаш вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги мавжуд ва суд мухокамаси жараёнида такдим этилган хужжатларни ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан даъвогарнинг даъводан воз кечишини қабул қилиб, даъвогар манфаатида кенгашнинг даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни лозим топади.

ИПКнинг 13-моддаси биринчи қисмига асосан суд ишларни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари, бошқа қонунчилик ҳужжатлари, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари асосида ҳал қилади.

ИПКнинг 157-моддасига биноан даъвогар ишни биринчи инстанция судида кўриш чоғида ишнинг мазмунан кўрилиши якуни бўйича чиқариладиган суд хужжати қабул қилингунига қадар даъвонинг асосини ёки предметини ўзгартиришга, даъво талабларининг миқдорини кўпайтиришга ёки камайтиришга ҳақли.

Даъвогар ишни ҳар қандай инстанция судида кўришда тегишли суд инстанциясида ишни кўриш якуни бўйича чиқариладиган суд ҳужжати қабул қилингунига қадар даъводан тўлиқ ёки қисман воз кечишга ҳақли.

ИПКнинг 107-моддаси 8-бандига асосан даъвогарнинг манфаатларини кўзлаб прокурор, давлат органи ва бошқа шахс томонидан тақдим этилган даъводан даъвогар воз кечган бўлса, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

Бу ҳақида Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2019 йил 24 майдаги "Биринчи инстанция суди томонидан иқтисодий процессуал қонун нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида"ги 13-сон қарорида тушунтириш берилган.

Иш хужжатларидан аниқланишича, кенгаш вакили 2024 йил 3 январдаги 01/05-сонли ишончнома асосида ариза билан мурожаат қилиб, унда фермер хўжалиги аъзолик бадали тўламаганлиги, аъзолик бадали тўламаган фермер хўжалиги кенгаш аъзоси хисобланмаслиги боис, даъводан воз кечилишини ва даъво аризани кўрмасдан қолдиришни сўралган.

Шу боис суд, Кенгашнинг даъвогар манфаатида киритилган даъводан воз кечиши конун хужжатларига хилоф эмаслиги хамда бошка шахсларнинг хукуклари ва конун билан кўрикланадиган манфаатларига таъсир килмаслигидан келиб чикиб, даъвогарнинг даъводан воз кечишини кабул килиб, кенгашнинг даъво аризасини кўрмасдан колдиришни лозим топади.

ИПКнинг 118-моддаси биринчи қисмига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Узбекистон Республикаси Олий 2020 суди Пленумининг йил 19 декабрдаги "Иқтисодий ишлар бўйича суд харажатларини ундириш амалиёти тўгрисида" 36-сон қарори 17-банди тўртинчи хатбошисида давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари хамда бошқа шахслар юридик шахслар ва фукароларнинг манфаатида киритган даъво аризалари (аризалар) кўрмасдан қолдирилганда ёки иш юритиш тугатилганда давлат божи манфаати кўзланиб даъво киритилган даъвогарлардан ундирилиши, бунда "Давлат божи тўгрисида"ги Қонуннинг 18-моддасига кўра, даъво кўрмасдан қолдирилган ёки иш юритиш тугатилган холлар мустаснолиги хакида тушунтириш берилган, бирок Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 10 октябрдаги "Фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари фаолиятини янада ривожлантириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўгрисида"ги ПҚ-3318-сон Карори 3-бандида фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгашлари фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари манфаатларини кўзлаб судга давлат божи тўламасдан даъво аризалари, давлат ва хўжалик

бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари, уларнинг мансабдор шахслари хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) устидан шикоятлар тақдим этиш, бунда даъво аризасини қаноатлантириш рад этилганда манфаати кўзлаб даъво аризаси киритилган фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгаларидан давлат божи ундирилмаслиги белгиланган.

Ўзбекистон Республикасининг "Давлат божи тўғрисида" ги Қонуни 9-моддаси биринчи қисми 18-бандига асосан кенгашнинг даъво аризаси олдиндан давлат божи тўловисиз иш юритишга қабул қилинганлигини инобатга олиб, давлат божини ундирувсиз қолдириб, олдиндан тўланган 34 000 сўм почта харажатларини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси 107, 108, 109, 157, 195-моддаларини қўллаб, суд

АЖРИМ КИЛДИ:

Сирдарё вилояти фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг вакили А.Абдужалиловнинг даъводан воз кечиши ҳаҳидаги аризаси иш юритишга ҳабул ҳилинсин.

Сирдарё вилояти фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгашининг даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Олдиндан тўланган 34 000 сўм почта харажатлари "Nurli Bo'ston Fayzi" фермер хўжалиги зиммасида қолдирилсин.

Давлат божи ундирувсиз қолдирилсин.

Ажримнинг кўчирма нусхаси тарафларга юборилсин.

Ажрим қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ажрим қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Ажрим устидан бир ойлик муддатда шу суд орқали Сирдарё вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи

Б.Махмудов

